

Drostambt Tuddereren.
Lezingenreeks VSV 2018

Het drostambt Tuddereren (1949-1963)

Na de Tweede Wereldoorlog werd de Selfkant (het gebied van de huidige gemeente, maar exclusief Saeffelen) op 23 april 1949 door Nederland geannexeerd als vorm van schadevergoeding voor de oorlog. Het door de Duitsers gekozen bestuur werd door Nederland naar huis gestuurd, omdat het in strijd was met de Nederlandse grondwet. Het bestuur werd ingericht op bijzondere wijze: geen gekozen burgemeester en gemeenteraad meer, geen afzonderlijke gemeenten in het gebied, dat uit een aantal kleine afzonderlijke dorpen bestond. Alles werd samengevoegd onder de noemer 'Drostambt' en kwam onder gezag van een landdrost. Dit was Hub Dassen, destijds lid van de Tweede Kamer voor de KVP. De inwoners bleven Duitsers, maar konden een Nederlands paspoort krijgen met de speciale vermelding "wordt behandeld als Nederlander". De dorpjes, die door de oorlog erg gehavend waren, werden op Nederlandse kosten hersteld. Ook vestigden zich Nederlanders in het gebied. Tot op heden is de Nederlandse invloed nog merkbaar in deze gemeente.

Het gebied bezat een speciale status. De regering wilde een overgangsregeling voor ex-Duitse gebieden instellen. Het Duitse bestuur zou als adviesorgaan functioneren. De landdrost van Selfkant stond aanvankelijk onder direct gezag van de regering in Den Haag. Later zou dat veranderen: de landdrost viel toen onder het provinciebestuur van Limburg.

Nog geen jaar na de annexatie was men op hoog niveau onzeker over de 'goede afloop'. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken gaf in januari 1950 in een vertrouwelijk schrijven aan, dat 'gezien het voorlopige karakter der grenscorrecties in de aangesloten gebiedsdelen' slechts de hoogstnoodzakelijke werkzaamheden uitgevoerd mochten worden. Kort daarop (1952) ging Duitsland druk uitoefenen om de grenscorrecties ongedaan te maken. Veel meer dan de onderhandelingen laten aanslepen kon men van Nederlandse zijde niet. Een kordaat besluit naar de ene of de andere kant zat er niet in; zo kort na de oorlog lag de zaak politiek erg gevoelig. Door de weinig meegaande houding van de Nederlandse regering duurde het tot 1957 voordat de officiële besprekingen begonnen. Daarna duurde het tot maart 1960 vooraleer een akkoord was bereikt.

In het begin werd er weinig geïnvesteerd in de bouw van woningen en de aanleg van wegen. De kerken werden wel snel hersteld evenals de scholen, die grotendeels werden vernieuwd in deze periode. De woningbouw kwam na enkele jaren wel goed op gang, subsidies vanwege Nederland werden daarbij aangevuld met subsidies vanuit Duitsland, dat daarmee hun claim op het gebied bleef versterken.

Deze constructie leidde tot het gezegde : *Rosen, Tulpen Nelken, die Selfkant will zwei Kühe melken*'. Uiteindelijk werd een door Nederland belangrijk geachte autoweg tussen 1957 en 1959 aangelegd: de N274 tussen Koningsbosch en Schinveld, die dwars door de Selfkant liep en zo een kortere verbinding tussen Midden- en Zuid-Limburg vormde dan de toch al overbelaste *flessenhals* bij Sittard, destijds een der allerdrukste wegen van het land. Deze ontsluitingsweg was bedoeld voor Nederlands woon- en werkverkeer, onder meer om mijnwerkers uit Midden-Limburg naar en van de Mijnstreek te vervoeren.

Sinds 1 augustus 1963 hoort Selfkant weer bij Duitsland, na betaling van 280 miljoen Duitse mark (voor alle oorlogsschade..). Uit het bestaande drostambt [Tudderen](#) werden de oude gemeenten Havert, Hillensberg, Höngen, Millen, Süsterseel, Tüddern en Wehr gevormd. Twee maanden later, op 21 oktober 1963, werden weer de eerste gemeenteraadsverkiezingen onder Duits gezag gehouden. De zeven gemeenten werden, samen met de gemeente Saeffelen uit het Amt Waldfeucht, op 1 juli 1969 samengevoegd tot de gemeente Selfkant.

Toen de geannexeerde gebieden weer aan Duitsland werden teruggegeven, bedong Nederland het alleen-gebruiksrecht van de N274. Er waren geen op- of afritten in de Selfkant en de weg was voorzien van ongelijkvloerse kruisingen met Duitse wegen, zodat een grensdocument op deze weg niet nodig was. Zo bleef het door Selfkant lopende deel van de N274 een smalle strook Nederlands grondgebied. Nadat de binnengrenzen in het Schengengebied (na 1992) opener werden, leverde een dergelijke corridor voor Nederland eigenlijk niet veel winst meer op, terwijl het onderhoud wel een kostenpost bleef. Op 25 februari 2002 is de N274 aan Duitsland overgedragen, zodat ze ook voor het lokale verkeer in de Selfkant kon dienen, waarna deze het Duitse wegnummer L410 kreeg. In de loop van 2004 zijn aansluitingen aangelegd met diverse wegen, onder andere met de B56 tussen Gangelt en Susterseel. In 2017 werd de B56n, ook wel Selfkantautobahn genoemd, geopend.

Het ongerept landelijke was tot nu toe de grootste charme van het gebied. Volgens de Duitse autoriteiten zal de Selfkant een buitengebied met agrarische bestemming blijven. Milieubewustzijn vormt er zelfs een speerpunt.